

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Інститут № 5**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Сучасні проблеми господарського права»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти**

081 Право (Правозастосування)

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки навчально-наукового інституту № 5 від 12.08.2024 р. № 10

Розробник:

Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., професор Сядриста Ірина Ігорівна.

Рецензенти:

Професор кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Россіхіна Г.В.

Заступник декана факультету № 1 з навчально-методичної роботи Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., Невядовський В.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3; Загальна кількість годин – 90; Кількість тем – 10.	08 «Право» 081 «Право» третій (магістерський) рівень вищої освіти	Навчальний курс – 2; Семестр – 1; Види контролю: екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 10 год.; Семінарські заняття – 10 год.; Практичні заняття – 20 год.; Самостійна робота – 60 год.		Лекції – 4 год.; Семінарські заняття – 4 год.; Практичні заняття – 6 год.; Самостійна робота – 48 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Сучасні проблеми господарського права» полягає у вирішенні питань, пов'язаних із детальним вивченням не лише проблемних аспектів у діяльності учасників (суб'єктів) господарських правовідносин, але й доктринальних підходів до розуміння

основоположних правових категорій у доктрині господарського права. Така необхідність викликана з'ясуванням слухачами магістратури не лише нагальних проблем розуміння сучасного стану законодавчої бази, що забезпечує належне функціонування учасників (суб'єктів) відповідних правовідносин, але й можливістю прогнозування ними подальших шляхів (тенденцій) її розвитку.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні проблеми господарського права» є з'ясування ряду головних засад, на яких базуються основні напрями та принципи здійснення господарської діяльності та його різновиду підприємництва. Особливу увагу під час вивчення вказаної навчальної дисципліни передбачається приділення уваги проблемним моментам загальних положень господарського права, легалізації господарської діяльності, організаційно-правовим формам суб'єктів господарювання, особливостям та наслідкам припинення господарської діяльності, загальним гарантіям правомірного здійснення господарської діяльності, господарським зобов'язанням та їх особливостям, правовому регулюванню певних видів господарської діяльності, які представляють найбільший інтерес, а також контролю та відповідальності у господарській діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна тісно пов'язана з наступними навчальними дисциплінами: господарське право, цивільне права, корпоративне право, біржове право, організація договірної роботи на підприємстві, податкове право, фінансове право. банківське право.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: базові основи отримані слухачами під час вивчення господарського, цивільного, фінансового, банківського та податкового права та нормативно-правової бази, що забезпечує їх існування.

вміти: з'ясовувати не лише нагальні проблеми розуміння сучасного стану законодавчої бази, що забезпечує належне функціонування учасників

(суб'єктів) відповідних правовідносин, але й можливість прогнозувати ними подальших шляхів (тенденцій) її розвитку.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2 Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК-3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>ЗК-4 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК-6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</p> <p>ЗК-7 Здатність приймати обґрунтовані рішення</p> <p>ЗК-8 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності)</p>

<p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p>	<p>СК-1 Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі у ситуаціях правової невизначеності.</p> <p>СК-5 Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.</p> <p>СК-6 Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p> <p>СК-8 Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.</p> <p>СК-9 Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p> <p>СК-10 Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.</p> <p>СК-12 Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.</p> <p>СК-13 Здатність доносити до фахівців та нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.</p> <p>СК-14 Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини</p> <p>СК-15 Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх</p>
---	---

Програмні результати навчання (ПРН)	<p>законності, обґрунтованості та вмотивованості.</p>
	<p>ПРН-1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.</p> <p>ПРН-2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.</p> <p>ПРН-3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність використовуючи сучасні методи дослідження.</p> <p>ПРН-4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.</p> <p>ПРН-6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.</p> <p>ПРН-7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.</p> <p>ПРН-8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.</p> <p>ПРН-10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.</p> <p>ПРН-11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.</p> <p>ПРН-12. Аналізувати та оцінювати практику</p>

	<p>застосування окремих правових інститутів.</p> <p>ПРН-13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.</p> <p>ПРН-14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.</p> <p>ПРН-16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p> <p>ПРН-17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.</p>
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. «Проблеми визначення загальних положень господарського права»

Доктрина права про правову природу господарського права. Тлумачення господарського права як галузі права чи комплексної галузі права. Визначення господарського права як галузі законодавства. Визначення господарського права як підгалузі цивільного права.

Проблема застосування концепцій щодо встановлення предмету та методу господарського права. Характеристика предмету господарського права як правовідносин передбачених Господарським кодексом України та методи їх забезпечення. Вчення про предмет господарського права як поєднання приватноправових та публічно-правових відносин та методи їх забезпечення.

Проблемні аспекти визначення системи господарського права. Вчення про систему господарського права як навчальної дисципліни. Вчення про систему господарського права як галузі законодавства.

Проблема з'ясування місця господарського права у системі права України. Співвідношення господарського права з приватноправовими та публічно-правовими галузями права і законодавства.

Проблема застосування моністичної та дуалістичної концепцій законодавчого регулювання господарської діяльності. Вчення у науці господарського права про застосування єдиного кодифікованого джерела правового забезпечення господарювання. Правова доктрина про застосування декількох кодифікованих джерел правового забезпечення господарювання.

Проблема визначення поняття «підприємництво» та його ознак. Тлумачення категорії «підприємництво» у законодавстві і правовій доктрині. Доктринальні підходи до визначення ознак поняття «підприємництва» та проблеми їх тлумачення.

ТЕМА 2. «Проблеми кваліфікації господарських правовідносин»

Поняття господарських правовідносин, їх структура, види та особливості. Зміст та елементи господарських правовідносин. Підстави виникнення господарських правовідносин.

Суб'єкти господарських правовідносин та особливості їх правового становища. Співвідношення понять «учасники відносин у сфері господарювання» та «суб'єкт господарювання». Особи, що створюють юридичну особу як учасники відносин у сфері господарювання. Тлумачення споживачів як учасники відносин у сфері господарювання та суб'єктів господарювання.

Об'єкти господарських правовідносин та особливості їх обороту. Особливості речей, як об'єктів господарських правовідносин. Цілісний майновий комплекс (підприємство) як об'єкт господарських правовідносин. Особливості робіт та послуг як об'єктів господарських правовідносин. Об'єкти права інтелектуальної власності як об'єкти господарських правовідносин. Інші види об'єктів господарських правовідносин.

Зміст господарських правовідносин та його особливості. Права суб'єктів господарських правовідносин та їх особливості. Обов'язки суб'єктів господарських правовідносин та їх особливості.

Місце юридичного факту у структурі господарських правовідносин.

ТЕМА 3. «Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин»

Співвідношення приватноправових і публічно-правових засад регулювання господарських правовідносин. Система приватноправових норм, що забезпечують діяльність суб'єктів господарювання. Система публічно-правових норм, що забезпечують діяльність суб'єктів господарювання.

Застосування приватноправових та публічно-правових норм до формування статутного капіталу юридичної особи. Імперативні та диспозитивні норми про статутний капітал юридичної особи та особливості їх застосування.

Порядок застосування норм чинного законодавства до корпоративних правовідносин при вирішенні судових справ. Особливості застосування норм цивільного законодавства до корпоративних правовідносин. Особливості застосування норм господарського законодавства у сфері корпоративних правовідносин. Проблемні аспекти застосування цивільно-процесуальних і господарсько-процесуальних норм до врегулювання корпоративних правовідносин.

Специфіка корпоративних правовідносин у структурі приватноправового регулювання. Проблемні аспекти визначення правової природи корпоративних правовідносин. Ознаки корпоративних правовідносин та їх особливості у структурі приватноправового регулювання.

ТЕМА 4. «Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин»

Загальні положення про зловживання правом у господарських правовідносинах. Тлумачення зловживання правом у законодавстві та правовій доктрині. Принцип недопустимості зловживання правом як

складова частина концептуальних положень про господарські правовідносини. Зміст зловживання суб'єктивним правом у господарській діяльності.

Зловживання правом у договірних правовідносинах між суб'єктами господарювання. Зловживання суб'єктивним правом кредитором за договором. Зловживання суб'єктивним правом боржником за договором.

Зловживання правом у корпоративних відносинах. Зловживання суб'єктивним правом корпоративною організацією в особі органів управління. Зловживання суб'єктивним правом мажоритарним акціонером. Зловживання суб'єктивним правом міноритарними акціонерами.

Зловживання правом монопольними організаціями. Поняття і види дій, що визнаються зловживанням правом монопольними організаціями та їх характеристика.

Зловживання правом у банківській сфері. Зловживання правом у сфері надання гарантій за банківськими операціями.

ТЕМА 5 «Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця»

Правове становище фізичної особи-підприємця. Правосуб'єктні передумови у праві на заняття підприємницькою діяльністю у фізичних осіб. Обмеження фізичних осіб у праві на заняття підприємницькою діяльністю.

Проблемні аспекти проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця.

Підстави та порядок припинення статусу підприємця у фізичної особи. Особливості припинення статусу підприємця у фізичної особи. Особливі підстави для прийняття судового рішення про припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця.

Проблемні аспекти здійснення окремих видів господарської діяльності фізичними особами-підприємцями. Встановлення обмежень для фізичних осіб-підприємців стосовно заняття окремими видами підприємницької

діяльності. Ліцензування підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця.

ТЕМА 6. «Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб»

Порядки створення юридичних осіб та особливості їх застосування. Процедура і особливості нормативно-явочного порядку створення юридичної особи. Процедура і особливості розпорядчого порядку створення юридичної особи. Процедура і особливості дозвільного порядку створення юридичної особи.

Проблемні аспекти співвідношення понять «юридична особа» і «підприємство» у контексті господарсько-правової та цивільно-правової доктрин. Співвідношення визначень і тлумачення категорії «підприємство» за законодавством України. Правове становище підприємства як юридичної особи. Правовий режим підприємства як цілісного майнового комплексу.

Співвідношення понять «майно господарського товариства» та «статутний капітал господарського товариства». Поняття і тлумачення категорії «майно господарського товариства» у законодавстві і правовій доктрині. Поняття і тлумачення категорії «статутний капітал господарського товариства» у законодавстві і правовій доктрині.

Проблемні аспекти створення та управління у господарських товариствах. Особливості господарських товариств як «союзів осіб» і «союзів капіталів». Проблеми застосування дво – чи три ланкової системи органів управління господарським товариством (як союзом капіталів).

Проблемні аспекти створення та управління у виробничих кооперативах. Проблемні моменти заснування виробничого кооперативу особами, що не мають повної цивільної дієздатності.

Проблемні аспекти придбання частки у статутному капіталі господарського товариства та виробничого кооперативу. Особливості

відчуження частки у статутному капіталі господарського товариства. Механізм реалізації переважного права у господарських товариствах.

Проблемні аспекти переходу прав на акції в акціонерних товариствах. Особливості та механізм відчуження акцій. правонаступництво (спадкування) акцій за законодавством України.

Проблемні аспекти виходу та виключення учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу. Поняття і особливості порядку виходу учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу. Підстави і особливості порядку виключення учасника із господарського товариства і виробничого кооперативу.

ТЕМА 7. «Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури»

Визначення загальних положень, що застосовуються під час ліквідаційної процедури та визнання суб'єкта господарювання банкрутом. Проблемні аспекти тлумачення категорії «банкрутство» та її ознак. Визначення та характеристика правового становища «сторін у справі про банкрутство» та «учасників провадження у справі про банкрутство». Проблемні аспекти тлумачення категорій «неплатоспроможність» і «банкрутство» і їх розмежування. Проблемні аспекти співвідношення понять «розпорядник майна», «керуючий санацією», «ліквідатор» і «арбітражний керуючий», що застосовуються під час провадження у справах про банкрутство.

Провадження у справах про банкрутство та його особливості. Особливості заяви про порушення справи про банкрутство та інших необхідних документів, що додаються до неї. Підстави для відмови у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство. Забезпечення вимог кредиторів і мораторій на задоволення вимог кредиторів: проблемні аспекти. Проблемні проведення санації боржника.

Ліквідаційна процедура та її особливості. Поняття ліквідаційної процедури та її тлумачення. Наслідки визнання боржника банкрутом: проблемні аспекти. Ліквідаційна маса: поняття, характеристика і проблемні моменти визначення. Проблеми проведення оцінки і продажу майна банкрута.

Мирова угода, порядок її укладання та особливості. Особливості укладення мирової угоди та набрання нею чинності. Порядок розгляду мирової угоди в господарському суді та проблемні моменти визнання недійсною мирової угоди або її розірвання та наслідки невиконання мирової угоди.

Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості банкрутства містоутворюючих підприємств. Особливості банкрутства особливо небезпечних підприємств. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств. Особливості банкрутства страховиків. Особливості банкрутства професійних учасників ринку цінних паперів. Особливості банкрутства емітента чи управителя іпотечних сертифікатів, управителя фонду фінансування будівництва чи управителя фонду операцій з нерухомістю. Особливості банкрутства фермерського господарства. Особливості застосування процедури банкрутства до боржника, що ліквідується власником. Особливості банкрутства відсутнього боржника. Особливості провадження санації боржника його керівником. Особливості визнання банкрутом фізичної особи-підприємця.

ТЕМА 8. «Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції»

Способи визначення монопольного становища суб'єкта господарювання та порядок їх застосування. Проблемні аспекти визнання суб'єкта господарювання монополістом та застосування передбачених законодавством способів до означеної процедури.

Антиконкурентна, обмежувальна і дискримінаційна монополістична діяльність: проблеми їх визначення і застосування. Визначення та специфіка дій, що визнаються антиконкурентними на ринках певного товару. Тлумачення обмежувальної діяльності та її особливості. Проблеми визнання діяльності як дискримінаційної на ринках певного товару.

Проблемні аспекти здійснення концентрації суб'єктів господарювання та вчинення ними узгоджених дій. Проблемні аспекти тлумачення концентрації суб'єктів господарювання. Правове становище учасників концентрації суб'єктів господарювання та його специфіка. Особливості розгляду заяв про надання дозволу на узгоджені дії і концентрацію суб'єктів господарювання.

Види дій, що визнаються недобросовісною конкуренцією та їх тлумачення.

Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень. Неправомірне використання позначень, неправомірне використання товару іншого виробника, копіювання зовнішнього вигляду виробу, порівняльна реклама: особливості і проблеми кваліфікації.

Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень. Дискредитація суб'єкта господарювання, схилення до бойкоту суб'єкта господарювання, схилення постачальника до дискримінації покупця (замовника), підкуп працівника, посадової особи постачальника, підкуп працівника, посадової особи покупця (замовника), досягнення неправомірних переваг у конкуренції, поширення інформації, що вводить в оману: особливості і проблеми кваліфікації.

Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень. Неправомірне збирання комерційної таємниці, розголошення комерційної

таємниці, схилення до розголошення комерційної таємниці, неправомірне використання комерційної таємниці: особливості і проблеми кваліфікації.

ТЕМА 9. «Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки»

Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання інвестування господарської діяльності. Проблеми правового регулювання інноваційної діяльності. Правове регулювання спільного (корпоративного) інвестування. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання біржової діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання торговельної діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання страхування господарської діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються під час проведення контролю за господарською діяльністю. Проблемні аспекти застосування відповідальності у господарській сфері.

ТЕМА 10. «Значення медіації у вирішенні господарських спорів»

Правова природа та особливості застосування існуючих альтернативних способів вирішення приватно-правових спорів. Поняття та сутність процесу медіації, умови її застосування при вирішенні господарських спорів. Головні переваги медіації порівняно з судовими процедурами вирішення господарських спорів.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни		Вид контролю
	Всого	з них:	

		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Проблеми визначення загальних положень господарського права.	10	2	2	2		4	Екзам ен
ТЕМА № 2. Проблеми кваліфікації господарських правовідносин.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 3. Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин.	8			2		6	
ТЕМА № 4. Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 5. Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 6. Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб.	10	2	2	2		4	
ТЕМА № 7. Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури.	8			2		6	
ТЕМА № 8. Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.	8			2		6	
ТЕМА № Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки.	8			2		6	
ТЕМА № 10. Значення медіації у вирішенні господарських	8			2		6	

спорів».							
Всього:	90	10	10	20		50	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Проблеми визначення загальних положень господарського права.	10	1	1	1		7	Екзам ен
ТЕМА № 2. Проблеми кваліфікації господарських правовідносин.	10	1	1	1		7	
ТЕМА № 3. Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин.	9			1		8	
ТЕМА № 4. Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин.	9			1		8	
ТЕМА № 5. Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця.	10	1	1	1		7	
ТЕМА № 6. Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб.	10	1	1	1		7	
ТЕМА № 7. Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення	8					8	

ліквідаційної процедури.							
ТЕМА № 8. Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.	8					8	
ТЕМА № Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки.	8					8	
ТЕМА № 10. . Значення медіації у вирішенні господарських спорів».	8					8	
Всього:	90					76	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання	Література
<p>ТЕМА № 1. Проблеми визначення загальних положень господарського права</p> <p>Тлумачення господарського права як галузі права чи комплексної галузі права.</p> <p>Вчення про предмет господарського права як поєднання приватноправових та публічно-правових відносин та методи їх забезпечення.</p> <p>Доктринальні підходи до визначення ознак поняття «підприємництва» та проблеми їх тлумачення.</p>	<p>Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.</p> <p>Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.</p> <p>Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.</p> <p>Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.</p>
ТЕМА № 2. Проблеми кваліфікації господарських правовідносин	Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018.

<p>Співвідношення понять «учасники відносин у сфері господарювання» та «суб'єкт господарювання».</p> <p>Особливості речей, як об'єктів господарських правовідносин.</p> <p>Об'єкти права інтелектуальної власності як об'єкти господарських правовідносин.</p>	<p>616 с.</p> <p>Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.</p> <p>Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.</p> <p>Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.</p>
<p>ТЕМА № 3. Проблеми застосування приватноправових і публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин</p>	<p>Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.</p>
<p>Імперативні та диспозитивні норми про статутний капітал юридичної особи та особливості їх застосування.</p> <p>Проблемні аспекти застосування цивільно-процесуальних і господарсько-процесуальних норм до врегулювання корпоративних правовідносин.</p>	<p>Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.</p> <p>Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.</p> <p>Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.</p>
<p>ТЕМА № 4. Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин</p>	<p>Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія / О. А. Беянович, А. В. М'який. К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.</p>
<p>Принцип недопустимості зловживання правом як складова частина концептуальних положень про господарські правовідносини.</p> <p>Зловживання суб'єктивним правом кредитором</p>	<p>Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства</p>

<p>за договором.</p> <p>Зловживання суб'єктивним правом міноритарними акціонерами.</p>	<p>юстиції, науковців, фахівців). Т. 3 : Юридична особа. Харків : Страйд, 2009. 736 с.</p> <p>Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: монографія / НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. К., 2019. 406 с.</p> <p>Жорнокуй, В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основний складник правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності / Жорнокуй Валентина Григорівна // Нове українське право. – 2022. – Вип. 3. – С. 25-31. – DOI: https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4.</p> <p>Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. <i>Підприємництво, господарство і право</i>. 2020. № 12. С.61–65.</p>
<p>ТЕМА № 5. Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця</p> <p>Обмеження фізичних осіб у праві на заняття підприємницькою діяльністю.</p> <p>Особливі підстави для прийняття судового рішення про припинення підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця.</p> <p>Ліцензування підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця.</p>	<p>Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.</p> <p>Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.</p> <p>Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.</p> <p>Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.</p> <p>Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з</p>

	використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 2 : Фізична особа. Харків : Страйд, 2009. 296 с.
ТЕМА № 6. Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб	Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 3 : Юридична особа. Харків : Страйд, 2009. 736 с.
<p>Проблемні аспекти придбання частки у статутному капіталі господарського товариства та виробничого кооперативу.</p> <p>Проблемні аспекти переходу прав на акції в акціонерних товариствах.</p> <p>Проблемні аспекти виходу та виключення учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу.</p>	<p>Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: монографія / НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. К., 2019. 406 с.</p> <p>Економічна складова юридичної особи: сучасний стан та особливості / Ю.М. Жорнокуй, В.Г. Жорнокуй, І.І. Сядриста. <i>Фінансово-кредитна діяльність</i>: проблеми теорії та практики. 2018. № 3. С. 394–401.</p> <p>Жорнокуй Ю. М. Окремі питання договорів по реорганізації юридичної особи. <i>Вісник ХНУВС</i>. 2016. № 3 (74). С. 195–204.</p> <p>Жорнокуй Ю.М. Договори про створення корпорації. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>, 2017. №1. С. 49–59.</p> <p>Жорнокуй, В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основний складник правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності / Жорнокуй Валентина Григорівна // <i>Нове українське право</i>. – 2022. – Вип. 3. – С. 25-31. – DOI: https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4.</p> <p>Піддубна В. Ф. Класифікація юридичних осіб за способом утворення. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»</i>. 2018. Вип. 53. Т. 1. С. 136–138.</p> <p>Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. <i>Підприємництво</i>,</p>

	<i>господарство і право. 2020. № 12. С.61–65.</i>
ТЕМА № 7. Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури	Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с. Господарське право України : підручник : у 2 ч. : Ч. 2. Андрєєва О. Б., Гетманець О. П., Гришина І. І. та ін.. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 368 с. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства: зб. наук. ст./ за заг. ред. С. В. Жукова. Київ: Алерта, 2019. 216 с. Бутирський А. Концепція удосконалення законодавства про неспроможність. Право України. 2018. № 6. С. 86–97. Вінник О. Особливості врегулювання конфліктів/спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82. Кабенок Ю. Загальна характеристика відносин арбітражного управління у процедурі банкрутства. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 87–95. Коваль І., Павлюченко Ю. Загальні засади господарського права та проблеми участі держави в регулюванні господарської діяльності. Право України. 2019. № 8. С. 15–30. Кологойда О., Стафійчук В. Захист прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового продажу акцій (squeeze-out). Право України. 2018. № 7. С. 143–176.
Особливості банкрутства містоутворюючих підприємств. Особливості банкрутства особливо небезпечних підприємств. Особливості банкрутства сільськогосподарських підприємств	
ТЕМА № 8. Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції	Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання: проблеми тлумачення	

<p>і визначення відповідних правопорушень.</p> <p>Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.</p> <p>Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.</p>	<p>Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.</p> <p>Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.</p>
<p>ТЕМА № 9. Проблемні аспекти здійснення господарської діяльності в окремих сферах національної економіки</p>	
<p>Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання інвестування господарської діяльності. Проблеми правового регулювання інноваційної діяльності. Правове регулювання спільного (корпоративного) інвестування. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання біржової діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання торговельної діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання страхування господарської діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Визначення загальних положень, що застосовуються під час</p>	<p>Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.</p> <p>Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.</p> <p>Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.</p> <p>Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.</p>

<p>проведення контролю за господарською діяльністю. Проблемні аспекти застосування відповідальності у господарській сфері.</p>	
<p>ТЕМА № 10. Значення медіації у вирішенні господарських спорів</p>	<p>Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с.</p>
<p>Правова природа та особливості застосування існуючих альтернативних способів вирішення приватно-правових спорів. Поняття та сутність процесу медіації, умови її застосування при вирішенні господарських спорів. Головні переваги медіації порівняно з судовими процедурами вирішення господарських спорів.</p>	<p>Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія / О. А. Беянович, А. В. М'який. К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.</p> <p>Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 1 : Загальні положення./ За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Колісник А. А., 2010. 320 с.</p> <p>Вінник О. Особливості врегулювання конфліктів/спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємство, господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82.</p> <p>Гоша І. О. Право на захист в умовах реформування господарського судочинства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 50. Т. 1. С. 124–126.</p> <p>Кологойда О., Стафійчук В. Захист прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового продажу акцій (squeeze-out). Право України. 2018. № 7. С. 143–176.</p> <p>Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 4. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16/print.</p> <p>Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки: Постанова Пленуму ВССУ</p>

	<p>з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 р. № 4. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13/print.</p> <p>Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму ВС України від 18.12.2009 р. № 14. URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/CF072BEB2AC2EC53C2257AF400514F48.</p> <p>Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму ВС України від 06.11.2009 р. № 9. URL: http://pravo.ligazakon.ua/document/view/VS090583?edition=2009_11_06.</p> <p>Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. <i>Підприємництво, господарство і право</i>. 2020. № 12. С.61–65.</p> <p>Шабанов Р., Ждан М. Досудове врегулювання господарських спорів: співвідношення норм матеріального та 134 процесуального права. <i>Підприємництво, господарство і право</i>. 2018. № 2. С. 63–68.</p>
--	--

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Вчення у науці господарського права про застосування єдиного кодифікованого джерела правового забезпечення господарювання.
2. Правова доктрина про застосування декількох кодифікованих джерел правового забезпечення господарювання.
3. Тлумачення споживачів як учасники відносин у сфері господарювання та суб'єктів господарювання.
4. Цілісний майновий комплекс (підприємство) як об'єкт господарських правовідносин.
5. Ознаки корпоративних правовідносин та їх особливості у структурі приватноправового регулювання.
6. Система приватноправових норм, що забезпечують діяльність суб'єктів господарювання.

7. Система публічно-правових норм, що забезпечують діяльність суб'єктів господарювання.
8. Поняття і види дій, що визнаються зловживанням правом монопольними організаціями та їх характеристика.
9. Зловживання правом у сфері надання гарантій за банківськими операціями.
10. Особливості припинення статусу підприємця у фізичної особи.
11. Правосуб'єктні передумови у праві на заняття підприємницькою діяльністю у фізичних осіб.
12. Особливості господарських товариств як «союзів осіб» і «союзів капіталів».
13. Механізм реалізації переважного права у господарських товариствах.
14. Поняття і особливості порядку виходу учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу.
15. Особливості банкрутства страховиків.
16. Особливості банкрутства професійних учасників ринку цінних паперів.
17. Особливості банкрутства емітента чи управителя іпотечних сертифікатів, управителя фонду фінансування будівництва чи управителя фонду операцій з нерухомістю.
18. Особливості банкрутства фермерського господарства.
19. Проблемні аспекти визнання суб'єкта господарювання монополістом та застосування передбачених законодавством способів до означеної процедури.
20. Визначення та специфіка дій, що визнаються антиконкурентними на ринках певного товару.
21. Правове забезпечення і особливості укладання та виконання договору лізингу.
22. Правове забезпечення і особливості укладання та виконання договору побутового підряду.
23. Комерційне посередництво у сфері господарювання і його специфіка.

24. Проблеми правового регулювання інноваційної діяльності.
25. Правове становище біржового арбітражу та його особливості.
26. Особливості приватноправового і публічно-правового регулювання торговельної діяльності.
27. Поняття зовнішньоекономічного договору (контракту), його зміст, форма та особливості укладання.
28. Особливості правового становища саморегулівних організацій.
29. Види оперативно-господарських санкцій і особливості їх застосування.
30. Адміністративно-господарські санкції і особливості їх застосування.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Проблеми визначення загальних положень господарського права.
2. Проблеми кваліфікації господарських правовідносин.
3. Проблеми застосування приватноправових та публічно-правових норм до регулювання господарських правовідносин.
4. Проблеми зловживання суб'єктивними правами учасниками господарських правовідносин.
5. Проблемні аспекти корпоративних відносин у господарській діяльності.
6. Проблеми господарської діяльності фізичної особи-підприємця.
7. Проблеми створення та функціонування комерційних юридичних осіб.
8. Проблемні аспекти здійснення державної реєстрації суб'єктів господарювання.
9. Проблемні аспекти патентування та ліцензування господарської діяльності.
10. Проблемні аспекти припинення діяльності суб'єктів господарської діяльності.
11. Проблеми визнання суб'єкта господарювання банкрутом та проведення ліквідаційної процедури.
12. Проблемні аспекти встановлення монопольного становища суб'єкта

господарювання та захисту суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.

13. Проблемні аспекти здійснення інвестиційної діяльності.
14. Проблемні аспекти здійснення біржової діяльності.
15. Проблемні аспекти здійснення страхової діяльності.
16. Проблемні аспекти функціонування ринків фінансових послуг.
17. Проблемні аспекти здійснення торговельної діяльності.
18. Проблемні аспекти здійснення банківської діяльності.
19. Проблемні аспекти зобов'язань у господарській діяльності.
20. Проблемні аспекти контролю за господарською діяльністю та притягненням до відповідальності суб'єктів господарювання.

6. Методи навчання

Метою лекційного курсу є засвоєння теоретичних сучасних проблем господарського права, основних положень чинного законодавства, а також практики його застосування.

Для досягнення зазначеної мети у ході викладення навчальної дисципліни «Сучасні проблеми господарського права» передбачається проведення (відповідно до програми) лекційних, та семінарських занять; проведення ділових ігор; написання контрольних, реферативних та курсових робіт; підготовка доповідей. З метою поточного контролю знань планується проведення опитувань на семінарських заняттях та написання контрольних робіт.

Аудиторні заняття проводяться у формі семінарських та практичних занять, на яких студенти повинні приймати участь у дискусії навколо попередньо визначених тем, виступати з рефератами або іншими тезами виступів, вміти формулювати і відстоювати свою позицію.

7. Методи контролю

**Перелік питань до екзамену з дисципліни «Сучасні проблеми
господарського права»**

1. Доктрина права про правову природу господарського права.
2. Проблема застосування концепцій щодо встановлення предмету та методу господарського права.
3. Проблемні аспекти визначення системи господарського права.
4. Проблема з'ясування місця господарського права у системі права України.
5. Проблема застосування моністичної та дуалістичної концепцій законодавчого регулювання господарської діяльності.
6. Проблема визначення поняття «підприємництво» та його ознак
7. Поняття господарських правовідносин, їх структура, види та особливості.
8. Суб'єкти господарських правовідносин та особливості їх правового становища.
9. Співвідношення понять «учасники відносин у сфері господарювання» та «суб'єкт господарювання».
10. Тлумачення споживачів як учасники відносин у сфері господарювання та суб'єктів господарювання.
11. Об'єкти господарських правовідносин та особливості їх обороту.
12. Зміст господарських правовідносин та його особливості.
13. Місце юридичного факту у структурі господарських правовідносин.
14. Співвідношення приватноправових і публічно-правових засад регулювання господарських правовідносин.
15. Застосування приватноправових та публічно-правових норм до формування статутного капіталу юридичної особи.
16. Порядок застосування норм чинного законодавства до корпоративних правовідносин при вирішенні судових справ.
17. Специфіка корпоративних правовідносин у структурі приватноправового регулювання.

18. Загальні положення про зловживання правом у господарських правовідносинах.
19. Зловживання правом у договірних правовідносинах між суб'єктами господарювання.
20. Зловживання правом у корпоративних відносинах.
21. Зловживання правом монопольними організаціями.
22. Зловживання правом у банківській сфері.
23. Правове становище фізичної особи-підприємця.
24. Обмеження фізичних осіб у праві на заняття підприємницькою діяльністю.
25. Проблемні аспекти проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця.
26. Підстави та порядок припинення статусу підприємця у фізичної особи.
27. Проблемні аспекти здійснення окремих видів господарської діяльності фізичними особами-підприємцями.
28. Порядки створення юридичних осіб та особливості їх застосування.
29. Проблемні аспекти співвідношення понять «юридична особа» і «підприємство» у контексті господарсько-правової та цивільно-правової доктрин.
30. Співвідношення понять «майно господарського товариства» та «статутний капітал господарського товариства».
31. Проблемні аспекти створення та управління у господарських товариствах.
32. Проблемні аспекти створення та управління у виробничих кооперативах.
33. Проблемні аспекти придбання частки у статутному капіталі господарського товариства та виробничого кооперативу.
34. Проблемні аспекти переходу прав на акції у акціонерних товариствах.
35. Проблемні аспекти виходу та виключення учасника (акціонера) із господарського товариства і виробничого кооперативу.

- 36.Визначення загальних положень, що застосовуються під час ліквідаційної процедури та визнання суб'єкта господарювання банкрутом.
- 37.Проведення у справах про банкрутство та його особливості.
- 38.Ліквідаційна процедура та її особливості.
- 39.Мирова угода, порядок її укладання та особливості.
- 40.Особливості банкрутства окремих категорій суб'єктів підприємницької діяльності.
- 41.Способи визначення монопольного становища суб'єкта господарювання та порядок їх застосування.
- 42.Антиконкурентна, обмежувальна і дискримінаційна монополістична діяльність: проблеми їх визначення і застосування.
- 43.Проблемні аспекти здійснення концентрації суб'єктів господарювання та вчинення ними узгоджених дій.
- 44.Види дій, що визнаються недобросовісною конкуренцією та їх тлумачення.
- 45.Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.
- 46.Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.
- 47.Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці: проблеми тлумачення і визначення відповідних правопорушень.
- 48.Особливості господарських договорів про передачу майна у власність та користування.
- 49.Особливості господарських договорів про виконання робіт.
- 50.Особливості господарських договорів про надання послуг.
- 51.Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового

- регулювання інвестування господарської діяльності.
52. Проблемні аспекти встановлення правового становища окремих категорій суб'єктів інвестиційної діяльності.
 53. Проблеми правового регулювання інноваційної діяльності.
 54. Правове регулювання спільного (корпоративного) інвестування.
 55. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання біржової діяльності.
 56. Проблемні аспекти встановлення правового становища окремих категорій суб'єктів біржової діяльності.
 57. Проблемні аспекти визначення і обороту цінних паперів як біржового товару.
 58. Правове становище біржового арбітражу та його особливості.
 59. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання торговельної діяльності.
 60. Особливості приватноправового і публічно-правового регулювання торговельної діяльності.
 61. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання страхування господарської діяльності.
 62. Проблемні аспекти встановлення правового становища окремих категорій суб'єктів страхової діяльності.
 63. Визначення загальних положень, що застосовуються у сфері правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
 64. Співвідношення публічно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності та приватноправового розміщення іноземних інвестицій.
 65. Поняття зовнішньоекономічного договору, його зміст, форма та особливості укладення.
 66. Визначення загальних положень, що застосовуються під час проведення контролю за господарською діяльністю.
 67. Загальні вимоги до здійснення державного нагляду (контролю).

- 68.Порядок відбору зразків продукції для здійснення державного контролю у сфері господарської діяльності.
- 69.Права і обов'язки суб'єктів господарювання під час здійснення державного контролю у сфері господарської діяльності.
- 70.Проблемні аспекти застосування відповідальності у господарській сфері.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок аспірантом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх

завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Курсант (студент, слухач), який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), залікових книжках. ***Присутність курсантів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо курсант (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності курсантів (студентів, слухачів), становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Курсант (студент, слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної

дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам (студентам, слухачам), які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти (студенти, слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (роботу на семінарських, практичних, лабораторних й інших аудиторних заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Модульний контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за модульний контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі. відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком . потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			

75-79		С	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вади завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією- двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково . але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана , деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них; оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59			«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст

21-40	Незадовільно («не зараховано»)	FX	курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторною складання), робота, що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу неосвоєний , потрібні практичні навички роботи несформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота паї матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

10. Рекомендована література (основна, додаткова),

інформаційні ресурси в

мережі Інтернет

Основна

1. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина): підручник / за ред. В. С. Щербини, В. В. Резнікової. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 672 с.
2. Господарське право України : підручник : у 2 ч. Ч.1. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 340 с.

3. Господарське право України : підручник : у 2 ч. : Ч. 2. Андрєєва О. Б., Гетманець О. П., Гришина І. І. та ін.. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. 368 с.
4. Господарське право України: підручник: у 2 ч. Ч. 1. Андрєєва О. Б., Жорнокуй Ю. М., Гетманець О. П. та ін.. 2-ге вид., зі змін. та випр. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.
5. Господарське право: підручник / за ред. О. П. Подцерковного. 3-тє вид., допов. і перероб. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
6. Господарське право: практикум. А. Г. Бобкова (кер. авт. кол.) та ін.; за заг. ред. А. Г. Бобкової. Харків: Право, 2018. 592 с.
7. Господарське право. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 15. редкол.: В. А. Устименко та ін.; Нац. Акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 784 с.
8. Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко Господарське право України. Загальна частина: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
9. Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства: зб. наук. ст./ за заг. ред. С. В. Жукова. Київ: Алерта, 2019. 216 с.
10. Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія / О. А. Беяневич, А. В. М'який. К. : НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.
11. Правове регулювання підприємницької діяльності: навч. Посібник. Л. В. Хомко, Х. Ю. Кульгавець. Львів: ЛьвДУВС. 2016. 424 с.
12. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 1 : Загальні положення./ За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Колісник А. А., 2010. 320 с.

- 13.Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 2 : Фізична особа. Харків : Страйд, 2019. 296 с.
- 14.Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 3 : Юридична особа. Харків : Страйд, 2009. 736 с.
- 15.Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням пропозицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 4 : Об'єкти. Правочини. Представництво. Строки. / За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ФО-П Колісник А. А., 2010. 768 с.
- 16.Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посіб. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2021. 152 с.

Додаткова

- 17.Бутирський А. Концепція удосконалення законодавства про неспроможність. Право України. 2018. № 6. С. 86–97.
- 18.Вінник О. Особливості врегулювання конфліктів/спорів у сфері цифрової економіки та електронного бізнесу. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 6. С. 73–82.
- 19.Гарагонич О. В. Правова природа корпоративних відносин. Предмет правового регулювання галузей вітчизняного права: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 15–16 березня 2019 року / ред. кол. Гриценко І. С., Мельник Р. С. та ін. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С.46–50.
- 20.Гарагонич О. В. Господарська правосуб'єктність акціонерних товариств: проблеми теорії і практики: монографія / НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. К., 2019. 406 с.

- 21.Гоша І. О. Право на захист в умовах реформування господарського судочинства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 50. Т. 1. С. 124–126.
- 22.Економічна складова юридичної особи: сучасний стан та особливості / Ю.М. Жорнокуй, В.Г. Жорнокуй, І.І. Сядриста. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 3. С. 394–401.
- 23.Жорнокуй Ю. М. Окремі питання договорів по реорганізації юридичної особи. *Вісник ХНУВС*. 2016. № 3 (74). С. 195–204.
- 24.Жорнокуй Ю.М. Договори про створення корпорації. *Вісник Національної академії правових наук України*, 2017. №1. С. 49–59.
- 25.Жорнокуй, В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основний складник правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності / Жорнокуй Валентина Григорівна // Нове українське право. – 2022. – Вип. 3. – С. 25-31. – DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4>.
- 26.Кабенок Ю. Загальна характеристика відносин арбітражного управління у процедурі банкрутства. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 87–95.
- 27.Коваль І., Павлюченко Ю. Загальні засади господарського права та проблеми участі держави в регулюванні господарської діяльності. *Право України*. 2019. № 8. С. 15–30.
- 28.Кологойда О., Стафійчук В. Захист прав міноритарних акціонерів у процедурі примусового продажу акцій (squeeze-out). *Право України*. 2018. № 7. С. 143–176.
- 29.Лукач І. Принцип пропорційності частки в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю праву на управління. *Право України*. 2019. № 8. С. 145–155.

30. Мілаш В. Законодавчі дефініції термінів «зовнішньоекономічна діяльність» і «зовнішньоекономічний договір»: подальший розвиток чи поглиблення дефекту. *Право України*. 2019. № 8. С. 195–209.
31. Піддубна В. Ф. Класифікація юридичних осіб за способом утворення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. Вип. 53. Т. 1. С. 136–138.
32. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16/print>.
33. Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки: Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013 р. № 4. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-13/print>.
34. Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму ВС України від 18.12.2009 р. № 14. URL: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/%28documents%29/CF072BE B2AC2 EC53C2257AF400514F48>.
35. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними: Постанова Пленуму ВС України від 06.11.2009 р. № 9. URL: http://pravo.ligazakon.ua/document/view/VS090583?edition=2009_11_06.
36. Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 61–65.
37. Шабанов Р., Ждан М. Досудове врегулювання господарських спорів: співвідношення норм матеріального та 134 процесуального права. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. С. 63–68.

38.Щербина В. Право господарського відання і право оперативного управління: поняття, зміст та сфера застосування в Україні. Право України. 2018. № 6. С. 13–30.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

39.Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>

40.Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>

41.Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>

42.Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України
<https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>

43.Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.

44.Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>

45.Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>.

46.Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>.

47.Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко
<http://korolenko.kharkov.com/>.